

netwerk
tegen
armoede

Service de lutte contre la pauvreté,
la précarité et l'exclusion sociale
Steunpunt tot bestrijding van armoede,
bestaansonzekerheid en sociale uitsluiting
Dienst zur Bekämpfung von Armut, prekären
Lebensumständen und sozialer Ausgrenzung

SAMENLEVINGSOPBOUW
Antwerpen provincie

nieuwe tariefstructuur water 26 juni 2015

Eerste feedback op de plannen rond een nieuwe tariefstructuur water, vanwege het Netwerk tegen Armoede, Samenlevingsopbouw Antwerpen Provincie en het Steunpunt tot bestrijding van armoede, bestaansonzekerheid en sociale uitsluiting, op vraag het kabinet van de Vlaams minister van Omgeving, Natuur en Landbouw

Op vrijdag 19 juli 2015 kregen medewerkers van Samenlevingsopbouw, het Steunpunt tot bestrijding van armoede, bestaansonzekerheid en sociale uitsluiting en het Netwerk tegen Armoede een eerste zicht op de mogelijke nieuwe tariefstructuur voor drinkwater. Op vraag van het kabinet van de Vlaams minister formuleren we een eerste feedback op de voorliggende voorstellen.¹

1. Vooreerst willen we de positieve evolutie benadrukken inzake de versterking van het sociale luik binnen het waterbeleid. De voorbije jaren is voorzien in betere drinkwaterstatistieken (inclusief de sociale aspecten), in een nieuw waterverkoopreglement, in een statuut van beschermde klant en vrijstellingen betreffende bepaalde kosten. In de voorliggende plannen is nu ook bijvoorbeeld voorzien in sociale tarieven. Tegelijk werden in 2013 meer dan 3.000 huishoudens afgesloten na LAC-advies, steeg de gemiddelde waterfactuur, en hebben een stijgend aantal huishoudens betalingsmoeilijkheden. Met volgende opmerkingen hebben we dan ook een verdere versterking van het sociale luik voor ogen en een effectieve uitoefening van een recht op voldoende en betaalbaar water voor iedereen.
2. Met de voorgelegde informatie is het moeilijk inschatten wat de mogelijke impact voor mensen in armoede zal zijn. Nochtans lijkt het mogelijk om hieromtrent meer gegevens te verzamelen, onder andere met behulp van:
 - de gegevens van de watermaatschappijen betreffende gemiddeld gebruik, met een opsplitsing per categorie van beschermde klant;
 - de verbruiksgegevens van de huishoudens met een dossier bij een LAC;
 - cijfers uit de EU-SILC-enquêtes;
 - data van sociale huisvestingsmaatschappijen.

¹ Wij willen vooraf meegeven dat deze input niet kan worden gezien als een volwaardige armoedetoets. Een armoedetoets wordt opgemaakt onder verantwoordelijkheid van de bevoegde minister en diens administratie, en is het resultaat van een participatief proces waarbij zowel wetenschappelijke als ervaringskennis wordt meegenomen. We verwijzen hiervoor naar de omzendbrief VR2014/13.

Cijfers over het gebruik van hemelwater – of over de verspreiding van hemelwaterinstallaties bij de verschillende inkomensgroepen - zijn uiteraard ook erg relevant (maar de verzameling van deze gegevens zijn waarschijnlijk minder evident). Bijkomende informatieverzameling, op basis van bovenstaande gegevens, zouden ons moeten toelaten meer zicht te krijgen op het waterverbruik van mensen in armoede en dus ook op de mogelijke impact op hun waterfactuur².

3. Algemeen lijkt het alsof door de nieuwe tariefstructuur de gemiddelde waterfactuur niet drastisch zal stijgen. Dit was de afgelopen jaren echter wel het geval. De invoering van een nieuwe tariefstructuur zou in elk geval een einde moeten maken aan deze stijging.
4. De omvorming van de bestaande sociale correcties tot een echt sociaal tarief is positief en in overeenstemming met eerdere aanbevelingen. Voor mensen die dit sociaal tarief ontvangen, zal dit ook een aanzienlijk verschil betekenen.

De dagelijkse praktijk en ruwe cijfers tonen echter aan dat de groep mensen die recht hebben op dit tarief slechts een fractie is van het aantal mensen met een inkomen onder de armoedegrens. Een uitbreiding van het aantal rechthebbenden dringt zich op, en we verwijzen hiervoor naar vroegere standpunten³. Belangrijk hierbij is om groepen te identificeren op basis van hoedanigheid (bijvoorbeeld leefloontrekkers, personen met een inkomensgarantie, ...) en op basis van inkomen. De toekenning moet zo veel mogelijk automatisch gebeuren.

Daarnaast zien wij ook enkele tekortkomingen, zoals het toekennen op basis van een momentopname op 1 januari (voor sociaal tarief energie zijn hier vier 'instapmomenten').

Het is dus belangrijk te voorzien in een evaluatie en uitbreiding van het systeem, met een bijhorende, concrete timing.

Daarnaast blijven wij benadrukken dat ook het gevoerde beleid ten aanzien van wanbetalingen (de voorgestelde afbetalingsplannen, het verloop van een LAC-zitting, ...) belangrijk is in het kader van bestrijding van water-armoede. Wij hopen dat de komende jaren blijvend wordt ingezet op evaluatie en bijsturing van deze LAC-werkingen⁴.

5. Het invoeren van een progressief tarief roept een aantal vragen op, die echter momenteel – op basis van de beschikbare informatie – niet kunnen worden beantwoord. Het al dan niet beschikken over hemelwater heeft een grote invloed op het gezinsverbruik, maar is een factor die mensen in armoede vaak niet zelf in de

² Wij verwijzen hiervoor ook naar de lopende MIRA-studie rond watergebruik bij huishoudens, die relevante informatie kan opleveren maar waar nu nog geen rekening mee kan gehouden worden

³ Zie o.a. http://www.netwerktegenarmoede.be/documents/150306_tarifiering.pdf en het tweejaarlijks Verslag 2008-2009 van het Steunpunt (http://www.armoedebestrijding.be/publications/verslag5/rap5_Water_NL.pdf)

⁴ Met de toekenning van een projectsubsidie aan Samenlevingsopbouw Antwerpen Provincie maakt de minister het mogelijk om tot een code goede praktijk van de LAC-werking te komen. Ook met de watermaatschappijen zullen we werken aan een best practice. We hopen dat beleidsaanbevelingen die resulteren uit dit project blijvende opvolging krijgen

hand hebben, zeker huurders niet. Bovendien lijkt het gedragseffect van dergelijk tarief erg gering, om waterbesparing te promoten zijn andere instrumenten meer effectief. Elk nieuw tariefbeleid moet dan ook gecombineerd worden met een beleid inzake waterbesparende maatregelen, gericht op bepaalde prioritaire doelgroepen.

6. Hoeveel je factuur bedraagt zal sterk worden bepaald door het aantal gedomicilieerden. Per gedomicilieerde krijg je een bepaalde vrijstelling en kan je meer aan "laagtarief" verbruiken. We missen echter informatie over situaties – en eventuele perverse effecten - met inwoners die niet gedomicilieerd zijn (bv. kinderen in co-ouderschap of plaatsing) of wooneenheden waarop niemand is gedomicilieerd, maar wel effectief mensen wonen.
7. Interessant om te vermelden is ook de piste van een sociaal waterfonds. In het Waalse Gewest en het Brussels Hoofdstedelijk Gewest bestaat een dergelijk fonds waarmee kan tussengekomen worden bij betalingsmoeilijkheden en in kosten voor technische verbeteringen.
8. Tot slot kunnen vragen gesteld worden bij het invoeren van een vastrecht ter financiering van de waterafvoer. De vaste kosten voor aan- en afvoersystemen worden beter uit algemene middelen gefinancierd; wanneer elk gezin evenveel betaalt worden de lasten gelijk maar niet-sociaal verdeeld.